

אבלות שיעור כא

חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כה עמוד א

והא דאמרינן שאבל פטור מן התפילין מפני שנאמר בהן פאר, לאו מהכא נפקא לן אלא מדכתיב פארך חבוש עליך כדלקמן, אלא טעמא הוא דקא יהיב מפני מה יפטר מתפילין יותר מכל המצות לפי שנאמר בהן פאר ואינו ראוי לאבל שיהא מכהן פאר.

אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב אבל פטור מן התפילין כו'. והתם במסכת משקין (מו"ק ט"ו א') מייתנין מהאי קרא גופיהדאסור להניח תפילין את הוא דמחייבת הא כולי עלמא פטירי, והתם אמרינן הא כולי עלמא אסירי, וכולה חדא היא, אלאדרב לא אמר אלא פטורא וכיון דפטור אסור הוא בהן משום קדושתן.

רש"י מסכת סוכה דף כה עמוד ב

מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל כו' - דקאמר ליה רחמנא הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וגו' האנק דום מתיסאבל לא תעשה - לא תתאבל עליה, פארך חבוש על ראשך שלא כדרך שאר אבלים, לפי שאני עושה אותך אות ומופתלישראל, שכך עתידין למות מתיהן ואין איש מתאבל עליהם, אלמא: אבל אסור בתפילין.

רש"י מסכת ברכות דף יא עמוד א

אלמה אמר רבי אבא - כמו: למה אמר אף על פי שטרוד בצערו חייב בכל המצות, חוץ מן התפילין, שנאמר בהם פארליחזקאל: פארך חבוש עליך וגו', וכיון דבעו פאר, ואבל מתגולל בצערו בעפר - אין זה פאר.

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

ומבעיא ליה לאבל ליתובי דעתיה ולכווני לביה לתפילין שלא יסיח דעתו מהן, דגרסינן ביומא (ז' ב') אמר רבה בר רב הונא צריך אדם למשמש בתפילין כל שעה ק"ו מציץ מה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והיה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן כמה אזכרות על אחת כמה וכמה, הילכך מניח להו בישוב דעתו אבל בשעת הבכי ובשעתהספד אינו מניח.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת מועד קטן פרק ג

בל ביום הראשון אינו נותן תפילין ביום השני הוא נותן תפילין אם באו פנים חדשות חולצן כל שבעה דברי ר' ליעזר ר' יהושע אומר ביום הראשון וביום השני אינו נותן תפילין בשלישי הוא נותן תפילין אם באו פנים חדשות אינו חולצן. אם ביום השני אינו נותן תפילין צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו. אלא בגין דתנא דא תנא דא

משנה ברורה סימן לח

ביום ראשון - פי' אפילו ביום שנקבר[יא] שאינו יום המיתה כיון שהוא יום ראשון לאבילות ולמנחמים וע"כ אפילו אם נקבר[יב] בלילה לא יניח תפילין ביום אבל אם מת או נקבר בחוה"מ מניח תפילין בין בחוה"מ [והפמ"ג בסימן ע"א מפקפק בזהדמ"מ יום מר הוא לו היום הראשון ועכ"פ צריך ליזהר שלא לברך עליהן ובלא"ה המנהג שלא לברך על תפילין בחוה"מ]

רא"ש מסכת תענית פרק ד

אבל מצות עשה שבאבל כגון כפיית המטה ועטיפת הראש בהנך לא קא אמר. ואין צריך לומר בקריעה דליתא בכלל מצות הנוהגות באבל

כדאמר אבילות לחוד וקריעה לחוד. ומסתברא דחייב בתפילין אע"ג
דהיא מצות לא תעשה כיון דבאבל גופיה לא מיתסר אלא ביום ראשון
ולא חמיר תשעה באב משבעת ימי אבילות. וברייתא מצות הנוהגות
באבל כלשבעה קתני.

וכן בשאילת שלום משיב שכן באבילות לאחר שלשה ימים משיב שלום
לכל אדם. ורבינו מאיר כתב ונראה דבתשעה באב אין להניח תפילין
כמו ביום ראשון דאבל דאין יום מר יותר ממנו יום קבוע בכיה לדורות.
ואפשר שדחק למצוא סמך למנהג אשכנז. אבל לכאורה נראה כמו
שכתבתי למעלה
תוספתא (פ"ג) אין שאילת שלום לחברים בתשעה באב אבל משיבין
אתההדיוטות בשפה רפה והכי איתא בירושלמי (פ"א הלכה ח') אין
שואלים בשלום חברים בתשעה באב אבל משיבין אתההדיוטות
בשפה רפה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנד
מקום שנהגו לעשות מלאכה בט' באב, עושין; * במקום שנהגו כג שלא
לעשות, (מג) אין עושין; ובכל מקום ת"ח ז' בטלים, הגה: ולא נהגו
באיסור מלאכה כי אם עד חצות
שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנט
ליל תשעה באב ויומו, (י) <ד> יושבים בבית הכנסת (יא) ב [ג] לארץ
עד תפלת מנחה (ועכשיו נהגו לישיב על ספסליהם) (יב) מיד גאחר [ד] שיצאו
מבה"כ שחרית, (יג) ומאריכין עם הקינות עד מעט קודם חצות).

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ל עמוד א

תנו רבנן: כל מצות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב: **אסור**
באכילה ובשתיה, ובסיכה ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, ואסור

לקרות בתורה בנביאים ובכתובים, ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש
ובהלכות ובאגדות. אבל קורא הוא במקום שאינורגיל לקרות ושונה
במקום שאינו רגיל לשנות, וקורא בקינות, באיוב ובדברים הרעים
שבירמיה.

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

ואיכא מאן דאמר כיון דקתני לה בתשעה באב ולא קתני לה באבל
שמעמינה חמורין הן ימי האבל בכך מתשעה באב, כשם שהוא חמור
ממנו לענין כפיית המטה ועטיפת הראש ועשיית מלאכה, וכדעת רבינו
בעל התוס' ז"ל.

רא"ש מסכת מועד קטן פרק ג

ושונה במקום שאין רגיל לשנות וקורא באיוב ובדברים הרעים
שבירמיה וכן נהגו שהאבל קורא במסכת מועד קטן ובהלכות אבילות
ובאבל רבתי (פ"י) משמע דאסור דתני התם תלמיד חכם שמת לו מת
באין ויושבין לפניו ונושאים ונותנים לפניו בהלכות אבילות ואם טעו
משיבם בשפה רפה והוא אינו שואל ואם רוצה מדבר ע"י עצמו ואם לאו
אחר מדבר על ידו

תורת האדם שער האבל - ענין האבלות

ומסקנא שלשה ימים הראשונים אינו שואל ואם שאלוהו אחרים
בשלומו מודיע להם שהוא אסור להשיב, משלשה ועד שבעה אינו שואל
ואם שאלו בשלומו משיב להם שלום, משבעה ועד שלשים הוא
שואל בשלום אחרים שאחרים שרויין בשלום, אבל אחרים אין שואלים
בשלומו שהוא אינו שרוי בשלום, ואין צריך לומר שאם שאלו בשלומו
משיב כדרכו ואינו צריך להודיעם שהוא אבל